

ՎԵՋ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՆՈՐ ԿՈՆԴԱԿԸ

ՄԱՏԹԵՆՍ ԾԱՌԱՅ ԳԻՍՏԱՆԻ ՔԵՐԱՏԱՆԻ...

Ամենապատիւ Պատրիարքի Հայոց Թիւրքիոյ Տ. Եղիշէ Արքեպիսկոպոսի Դուռեան, հարազատի Մայր Աթոռ Սուրբ Եդեսիոյ Երեւոյն ողորդեալ հանդերձ Հայրապետական օրհնութեամբ:

Իրազեկ եղաք ի լրագրաց, եթէ տրամադրի խնդիր եւ եղեալ է ի հասարակաց զատաստանի վասն թոյլ տալոյ զժողովս քաղաքական (Ժիթինգս) ի մէջ եկեղեցեաց սերոց ընդ որ իրրեւ թէ, հաւատարմութիւն տուեալ է Ամենապատուութիւն Ձեր եւ Ազգային խառն ժողովոյ:

Ընթերցաք նաեւ ի լրագիրս, զի մի ոմի ի պատուարժան երեսփոխանաց ի գումարման անդ Ազգային ժողովոյ Հայոց Թիւրքիոյ յայտարարեալ է, եթէ եւ Մեր հաւան գտեալ է ընդ գումարումն ժողովոց (Ժիթինգս) յեկեղեցիս մեր, որ ի Կ. Պոլսոյ Սահայն յայտ իսկ է լրութեան Ազգիս եւ որոց յիշեն զիրացն զհանգամանս, զի յառաջ քան զժամանելն Մեր ի Մայրաքաղաք, որ յերեքտասներորդի օգոստոս ամսոյ 1908 ամի, յօրէ անտի հլու չափոյն սահմանադրութեան Օսմանեան պետութեան ի 10 էն ամսեան, ասեմք յուրիսի անդ ամի, յերեսաց երեսնամեայ լուսկալութեան ի սոսկալի չարչարանս եւ ի տուայտանս մասնեալ հայ, թուրք եւ այլ ժողովուրդ իրկերիդ, մանաւանդ մայրաքաղաքիդ յանկաժուտ ազատեալ ի վիճակէ անտի մահապիւռ հալածանաց, գ-գցես փոխեալ յայլ այր եւ միեալ ուրախութեամբ ոչ զիտէր, եթէ զի՞նչ գործէր եւ զի՞նչ խօսէ, եւ անա ի պարագայս եւ ի հանգամանս յայտոսիկ սկիզբն սուրբ էր գումարման միթինգաց յեկեղեցիս Հայոց Պարտէսեւ ի միտ, զի ոմանք գովիցին զգործս պիտովին անպաշտօն եւ անպատու արեւս ազգի մերոյ եւ եկեղեցւոյ:

Այս էր իսկական վիճակ ժողովրդեան մայրաքաղաքիդ՝ յորժամ հասաք Մեր ի Կ. Պոլսոյ Որք կամարցին հասու լինել ճշմարտութեանս այսմիկ, ընթեռնուցուն զլրագիրս զհրատարակեալս յայնմ ժամանակի, Ձիւրդ ուրեմն, որ զիտէ զայս ամենայն, բանս ի մէջ առնու յերեսփոխանական ժողովի անդ եւ յայտնէ, եթէ հրամանաւ կամ հաւանութեամբ մերովք ցեալ են գրուեց եկեղեցեաց մերոց՝ յոր եղիւրդ վասն ժողովոցն այնոցիկ: Յայտ առնեմք եւ զայս, եթէ չիք տուեալ Մեր ի պատրիարքական պաշտօնավարութեան Մերոյ միջոցորդական հրաման, իսկ յառաջ քան զպաշտօնավարութիւն պատրիարքութեան չէր ինչ ինչանութիւն Մեր տալ հրաման վասն այսօր կամ այնր գովածո:

Թէպէտ եւ Մեր ցաղ շուրջմք պաշտօնական շեղեկութիւն ինչ զյարուցեալ խնդրոյդ, այլ քանզի զայլոյ խնդիրս եղեալ է ի հրապարակի եւ թերեւս կանխեցի յօժուին կամ անօրինաբար անբաւարար յողագոս եկեղեցւոյ Հայաստանեաց, ընդ հովանեաւ որոյ կայ մնայ ի սկզբանէ անտի քրիստոնէութեան սյր ամբ զշուրթիւն Սզգիս, հալկ անհրաժեշտ վարկաւթիք իբրեւ Հայրապետ լրութեան զգիտ՝ այսու Կոնդակաւ Մեր վշտն անտի Ամենապատուութեան Ձերոյ մաս Օրինելարգիւր յեկեղեցիս մեր զգու մարումն ժողովոց (Ժիթինգս) որք ունին զքաղաքական բոլոր եւ հայն ի խնդիր ազգի ազգի քաղաքական հոսանաց եւ կուսակցական տեսութեանց կամ ուղղութեանց որք ի բացառիկ

հանդամանս, որպէս ի վեր անդ յիշեցաք, նախ քան զժողով Մեր ի մայրաքաղաք՝ ի նախօրիկի հրատարակեալ սահմանադրութեան տառապեալ երկրիդ, ընդ ազգեցութեամբ բունը զգացմանց եւ անսահման ոգեւորութեան ժողովրդոց գումարեացն յեկեղեցիս: Դիտեմ Ամենապատուութիւն Ձեր եւ պատարման անդամք կրօնական եւ Գաղաքական ժողովոց եթէ ու եկեղեցին Հայոց չէ՝ ասպարէզ եւ բնւ քաղաքական եւ կուսակցական բանախօսութեանց եւ պայքարի, յորոց ծագին զժողովութիւնք, տարաձայնութիւնք, ծայրայեղ արտայայտութիւնք յեկեղեցւոյ, որով եւ նսեմանայ կրօնական վեհմեղանակութիւն նորա յայն հաւատացալ ժողովրդեան մերոյ եւ նոյն իսկ օտարաց Սրբազան պարտիք են ամենեցուն՝ յարգել զնորիական զգացմունս հաւատացիւրդ, անս այս է առաջ եւ ուղիղ սկզբունք ազատութեան խղճի:

Լիալոյս եմք, եթէ Ամենապատուութիւն Ձեր եւ լ'զգային խառն ժողով, որպէս եւ մէն մի գիտակից, խոհուն եւ հեռատես անդամ ի մերազնէ ից տեղւոյդ, ունին յուր առնուլ զայս կարեւոր եւ գծանք խնդիր եւ խոսկոտն իմաստութեամբ ամենեցունդ եւ ըստ հրահանգացս այսոցիկ տալ աւարտ յաւուցեալ խնդրոյդ:

Ողջ լինուք զօրացեալք Տէր եւ օրհնեալ ի մէջդ, Ամէն:

ՄԱՏԹԵՆՍ Բ.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԼԵՆԻՆՍԻ ՇԱՅՈՑ

7 ապրիլ 1910 ամի թ. 886:

ԿՈՎԻԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Մշակի մէջ կը կարգանք թէ ապրիլ 11ին Ջըրաշէնի եկեղեցւոյն մէջ ժամասացութեան տեսնելու նախագահիք զրուած կապարանին մէջ վառօդով լիցեալ ծրար մը ձգած են քանի մը զոյրոցականներ: 16ին 21 տարեկան Ահա-գին պայթեալ տառք եկած է եւ աղօթով ժողովուրդը սարսափահար դուրս խուժած է: Բնակութեամբ մեղաւիցները բռնուած են:

Դարոցականները այդ դատապարտելի արաք առիթին տուելով, Մշակ հետեւեալ տխուր խորհրդածութիւնը կրնէ կարճ իմքազրականով մը,

«Պատանեկան անմիտ վարմունքը ցոյց է տալիս, որ մեր մատաղ սերնդի դատարարութիւնը շատ անխիթան րական վիճակի մէջ է եւ որ մեր հասարակութեան տառք եկած է եւ սովորեալ խնդիր— Դաքիլ եւ առողջացնել այն միջոցով, որ իմք կաղմակերպուած են մեր պատանիները աշխարհայայտելով իրերի եւ հասկացողութիւնն, ի մասին:»

«Կրկնակի ցաւալի է, որ պատանիները իրար չալի վրա տեղ գնելով, փրացնում են իրանց ապագան եւ զըմբաղագնում իրանց:»

—Վեհ, կաթողիկոսը հեռագրով Բեռլին վաղարկեալ պաշտօնական ըրած եւ Միտրապի կաթողիկոսը ձա՞րայ հանած է զէպի Ծուշի: Մաս մը Ծուշեցիներ իննիկ վարդապետը իր պաշտօնին մէջ թողուլ խնդրած են Հայրապետէն հեռագրաւ:

—Կովկասահայոց նոյն ազատական համակրելի օրկանը եկեղեցիներու մէջ միթիւններ ընելու խնդրոյն մասն բոսելով, պահանջ կը յայտնէ «որ եւ զեկեցի քաղաքական միտնեցեալ վճիռ ըլլին, որ նա անակնկալներ բեմ չը դրուայ, որ նա անպատասխանատու մի հրապարակի վիճակի մէջ չը լինի, որ նա անտէրանտիրական մը

կրկէս չը լինի ցանկացողի ձեռքին:»

Ախուրեան թերթը կը տեղեկացնէ թէ Ալէքսանդրաքոյի պանգան կողմաւորի երես զատ վարութիւնը սեղի ունեցաւ ապրիլ 5ին գինեօրական դատարանի առջեւ: Արտատանուածները 14 Հայրէնի, որոնց 5ը խոստովանեցան իրենց յանցանքը: Դատարանը ապրիլ 10ին արձակեց իր վճիռը, որով կախաղանի դատապարտուեցան Արշալույս, Երեմ, Պողոս, Ներսէս, Յակոբ եւ Վարդաշակ, իսկ 15՝ ական տարի տաժանակիր աշխատութեան եւ բոլոր իրաւունքներէ զրկուիլ դատապարտուեան Երեմանէս, Սուրէն եւ Սմբատ Պատրիկեան. մնացեալ ամբաստանուածները անպարտ արձակուեցան:

—Արտատանութիւնը խթանող զատարան ներկայացում մը կաղմուկեպել վարդանանց պատերազմի եւ վասակի մասին: Երգուեալ դատաւորներու առջեւ պիտի դատուի վասակ Սիւնիս եւ պիտի քննուի սահարը թէ վասակը դաւաճան եւ ուրացող էր թէ ոչ: Այս դատաստանին պիտի հրաւիրուին իբրեւ դատախազ դատաւոր եւ պաշտպան ծանօթ հայ գրողներ եւ փաստաբաններ:

ՀԱԼԷՑԻ ԳԻՍՏԱՆՈՐԸ

Թուր աշխարհ ընդհանուր մը տատանջութիւն մը պատեր է Հալէյի գրաստարին երկրագունդիս հետ մօտալուտ եւ հաւանական բազմութիւն մը երկիւղէն: Կարգացինք թերթերու մէջ թէ Աստորիացի գիւղացիներ այդ բաղնիսմէն աշխարհի կործանումը նախատեսելով, իրենց արող ու կալը կը ծախեն, զուարճութեամբ եւ զեղխութեամբ կարենալ ապրելու համար մինչեւ մայիս 18: Իսկ ասդին գիտնականներ ինքզինքնին բաղդաւոր կը համարեն որ մօտ օրէն պիտի կրնան տեսնել Հալէի գիտաւորին հետաքրքրական երեւոյթը եւ անոր երկրագունդիս շատ մօտէն անցնելով, որ զանազան օդերանոյթներ պիտի պարզէ եւ իրենք գիտական նորահար գործիքներով կարող պիտի ըլլան նոր բան մը հասկնալու եւ նորագոյն գիտութիւնը:

Ինքնակոչ հերին գալուստը ողջունող աստեղագէտներէ եւ գիտնականներէ շատերուն ցոյց տուած սա պաշարին զոհուեալութիւնը արդէն իսկ քաջալերիչ հանգամանք մ'ունի ընդհանուր մարդկութեան համար: Լիքի գիտարանի տնօրէնը Ո. Քէմպէլ, Հալէյի գիտաւորին մօտալուտ գալուստին վրայ խօսելով եւ անոր կաղմու ընթացքը ուսումնասիրելով, սա անդորրացուցիչ տուեալներ կը ստորագրէ:

«Հալէյի գիտաւորը մեր երկրին մօտէն պիտի անցնի յառաջիկայ մայիսին թերեւս 10 միլիոն միլոն հեռաւորութենէ իր մօտ: Երբ թէ կրնայ ծանր ընդհարում մը պատահիլ երկրին հետ: Երկրին եւ գիտաւորին ճամբաները շատ ընդարձակօրէն զատուած են: Եթէ մինչեւ իսկ գիտաւորին շա-

ւիլը մեղ անծանօթ ըլլալը կրնայինք ըսել թէ ընդհարումի մը առիթը այնչափ քիչ է որ նկատի իսկ չառնուիր, եւ եթէ մենք անցնինք պոչին մէջէն՝ զգացուելիք հանդիպում մը չպիտի դարձեալ պատահի, բացի անվնաս օդերեւոյթէ մը, որովհետեւ գիտաւորներու պոչերը հաստատապէս կը պարունակուին վերջին ծայր պղտիկ եւ լայնօրէն ցրուած մասնիկներէն:

Ուրիշ գիտնական մը կըսէ Արդի ամենէն հաւատարմ զննութիւններու եւ ուսումնասիրութիւններու համաձայն արձանագրուած գիտաւորներէն ոչ մէկը պիտի կըրնար աւելի քան խիստ սահմանափակ արկած մը յառաջ բերել եթէ նոյն իսկ ուղղակի երկրին բաղնիստ Գիտաւորներու զանգուածը խիստ շատ փոքր է երկրին հետ բաղադատմամբ: Անոնց ծառային մեծագոյն մասը անօդ հրազէկ կաղմոյն մարմին մըն է: Յաճախ գիտաւորներու զլուսները մինչեւ անգամ կաղմոյն անօդ կաղմութիւն մը ունին եւ թափանցիկ են, անոնց ետեւէն աստղեր կը տեսնուին: Այս թափառաշրջիկները շատ քիչ անգամ տեսանելի լինելու չափ կը մօտենան երկրին եւ եթէ պատահի որ անոնցմէ մին երկրին բաղնիս հըրարուի մը կամ երկրաշարժէ մը աւելի ծանր աղէտ չպիտի կըրնայ յառաջ բերել:

Նոյն գիտնականը խօսելով գիտաւորներու շրջանի մասին, կըսէ թէ ոմանց շրջանը շատ երկար է, օրինակի համար 1680ին տեսնուած գիտաւորը 575 տարիէն կը կատարէ իր շրջանը: Նեառնի ժամանակակից աստեղագէտներէն մէկը հաշուելով գտաւ թէ այդ գիտաւորը երկրին մօտեցած է այն տարին երբ այն ժամանակուան ընդհանուր կարծիքին համաձայն, Ջրհեղեղ տեղի ունեցած է, եւ եղբակացուց թէ Ջրհեղեղ տեղի ունեցած է այդ գիտաւորի ազգեցութեան արդիւնքէն եւ կրնէ այն ատեն այս գիտաւորը երկրի շատ մօտէն անցցաւ (Դիւան 9000 միլոն հեռու): արդիւնքը եղաւ վիթխարի մակընթացութիւն մը, ոչ Դիւան ովկիանոսի վրայ, այլ նոյն իսկ երկրի կեղեւէն վար իջած շարժումը ալ դուրս խուժելով, Հայաստանի լեռները, որ ամենէն մօտ էին գիտաւորին, զըրգուեցան եւ պատառուեցան:

Գիտաւորին պոչը երկրի միջնորդին մէջէն անցնելով անձրեւի հեղեղներ յառաջ բերաւ, որ շառունակուեցան 40 օր:»

Այս եղբակացութիւնը շատեր ծիծաղելի եւ ենթադրական կը գտնեն:

ԵՐԿՈՒ ՀԵՐՈՍԵՐ

Դիւցազներգութիւն մը չէ, այլ հերոսներգութիւն մը, նուիրուած այն իրերու հերոսներուն, որոնք իրենց պատկանած կուսակցութեան պատփօրհին հաւատարիմ հետեւողութեամբ, Կիլիկիան ջարդերէն քիչ առաջ երկպառակութիւններ սերմանեցին Սիւսի ու Չոգմարզուանի կողմերը, և մինչև հալէպ և Այնթապ, Այդ երկու հերոսներու կեանքէն քաղուած իրաւիկ մը սագէս կը նկարագրէ անոնց դերքը Կիլիկիոյ ջարդերու միջոցին:

Ապրիլ 2ին, երբ Ատանայի մէջ ջարդն ու աւերն սկսած են և Հալէպի մէջ ժողովուրդէն ոչ ոք զեռ ոչինչ չգիտէ, բացի աշաւուրջ Առաջնորդէն՝ որ այնքան կարող ու արժանաւոր յայտնուեցաւ յետագայ դէպքերու ընթացքին, երկու ընկերներ, Գալիթեան ու Կոստան անուններով, կը ներկայանան Շահէ վարդապետին, իբր Գալիթեանի գործիչ կը խնդրեն որ Երեզնցի տրամադրուի իրենց ուր պիտի խօսին ինքնապաշտպանութեան պէտքին ու միջոցներուն վրայ: Առաջնորդը արդէն այլապէս ու սրտաւեկ օրուան ահաւոր լուրին աղղեցութեան տակ, յուզուած բառերով անոնց կը հաղորդէ իր գիտցածը և կը բացատրէ թէ երբ աւերիչ հրդեհը այնչափ մօտեցած է իրենց քաղաքին, այլևս ներքի չէ խօսքով, քարոզով, բարեկանտով ժամավաճառ ըլլալ, այլ գործ պէտք է, դրական գործ, որ ուրիշ բան չէր կրնար ըլլալ ըստ եթէ ինքնապաշտպանութիւն արդեամբ, մանաւանդ այնպիսի վայրերու մէջ՝ ուր բացայայտ է

թէ կը պակտին բացարձակապէս իրենց նման քաջ ընկերներ և ինքնապաշտպանութեան միջոցներով: Այս անակնկալ յայտնութեան վերայ, երկու ընկերները ոչ նուազ այլապէս, իրարու երես կ'ենային շլմորած, և Գալիթեան կ'ըսէ միւսին. Չոգմարզ, Կոստան չունենք. . . և չունենք ինչ կ'առնեն դէպի ազատն ու ինքնօրէն Լիբանան, որուն գալարաւէտ լեռներուն ու անտառներուն մէջ կ'կրտսուի իրենց հետքը:

Աւելորդ է ըսել, իրաւիկը ճշմարիտ իրողութիւն մըն է հաստատուած ասկէ առաջ խմբագրատուն հասած հաւաստի տեղեկագիրներով: Այդ երկու հերոսները Լիբանէն Երեզնցի տրամադրուած ժամանակ մը վերջի մարտի անցան, հերոսական լուր կեանք մը անցընելէ յետոյ:

(Լուսաբեր-Արեւ)

Ի ԵՏՈՒԱՐՏ ԷԻԻ
ՄԱՀԸ

Շարաթ էր հեռագիրը գումից մահը սկսելու Էտուարտ Է. թագաւորին. համաշխարհային վրէժ պատճառեց այս գումի, մէջի մաւթ ըլլալով հանգուցեալ արքային յոյժ խաղաղասէր արաւելու թագաւորը եւ աշխարհը պատերազմի վտանգներէն փրկելու համար ի գործ դրած իր ջանքով, որոնցով յաջողած էր Ապրիլի եւ Մայիսի միջին զարաւոր հաւաստագրութեան վերջ մը առաջ, Թաւրիսի ստիւիւ կապի Անգլիոյ ազատասէր ու խաղաղութեւն քաղաքականութեան, առանց առիթ տալու որ ասոր Գործարար հեռագիրակցութեան կապերը խզուին, շոյս պէս Էտուարտ թագաւորն էր որ ծառի հետ նախ գաղտնի զինակցութիւն մը կնկեց եւ սղեց այս փրկիչը Ռուսիոյ դէմ պատուար կանգնելու Մայրա-

գոյն Արեւելքի մէջ եւ այդ միջոցաւ ապահոված եղաւ թէ Չինաստանի թէ Ճապոնի անկախութիւնը եւ թէ Հնդկաստանը փրկեց Ռուսիոյ ոտնձգութեան վտանգէն: Մանչուրիոյ մէջ ռուսական զէնքնանյաջողութիւնը յարմարագոյն առիթ եղաւ Էտուարտ թագաւորին անգլոսոս համաձայնութիւն մը կնքելու Պարսկաստանի, Թուրքիոյ եւ Աֆղանիստանի մասին, որոնց մէջ երկար տարիներէ ի վեր իրար բաղադրողութեան եւ անգլիական շահերը համաձայնութեան բերուեցան, եւ անկէ ի վեր երկու ահարկու հակառակորդները, Անգլիա եւ Ռուսիա՝ երկու մեծերով մեծ դարձան եւ ամէն քաղաքական խնդրի մէջ իրարու զօրավիգ եղան:

Էտուարտ Է. ծնած է 1891ին. Օքսֆորտի համալսարանի մէջ իրաւագիտութիւն ուսած է, շոյսպէս հետեւած է զինուորական ուսմանց եւ աստիճանաբար մարշալապետութեան բարձր աստիճանի մէջ, Լա Ֆրանսերէն եւ գերմաներէն գիտէր:

Առաջին անգամ 1863ին Դանիոյ թագաւորին Սէյքսանդրա ազնկան հետ, որուն քոյրն է Ռուսիոյ մայր-կայսրուհին եւ եղբայրն է Յոնաստանի թագաւորը, Էտուարտ Է. մանաւանդ իր գահակալութենէն առաջ, յաճախակի ճամբորդութիւններ ըրած է թէ Սկոթլանդ եւ թէ Ամերիկա, Ապրիլ-Ապրիլ օրով Պոլիսալայեցի եւ Միւսի մասունքներու գաղտնի ընկերութեան նախագահութիւնն ալ վարած է երբեմն եւ միշտ անգամ մնացած է նոյն ընկերութեան: Իր մօր Վիլհելմին թագուհին մահուանէն յետոյ 1901 յուն վարին գահ բարձրացած է իբր թագաւոր Մեծին Բրիտանիոյ եւ Կայսր, հնգյապատան:

Էտուարտ Է. իր բոլոր բարի տրամադրութիւններով երբ չը յաջողեցաւ Հայոց վիճակը բարելաւելու համար, որոշ քայլ մը առնել, զէթ յաջողեցաւ իր գահակալութենէն ասդին ընդհանուր ջարդերու առաջն առնել, զգուշացնելով Համիտը, իսկ Կիլիկիոյ սա վերջին ջարդը բացառիկ դէպք մը պէտք է նկատել, քանի որ ասիական չէր Համի-

տին եւ ոչ սահմանադրական կառավարութենէն կալաւերպութեամբ կամ հրահանգութեամբ բան մը էր սյլ թուրք ժողովրդին հեղափոխական պայքարներուն եւ իսկ ձեռնարկեալ արդիւնքը: Այդ միջոցին Անգլիոյ ազգու միջամտութիւն մը չընելի ալ ոչ թէ բարեացալիս մտաբեր, պակասէ առաջ եկած է, այլ թուրք կառավարութեան Գերմանիոյ գիրկը լայնալուս առիթ տալ չուզէն:

Էտուարտ թագաւորին բոլոր ճիշտութեամբ կեդրոնացած ըլլալ կը թուէր որ մը Գերմանիան միշտ ձգիլու չը պատակէտի վրայ, եւ յոյսով էր իր այս ձգտումին մէջ, զանազան համաձայնութիւններով Անգլիոյ հետ կապած ըլլալով բոլոր մեծ պետութիւնները, բացի Աւստրիան, որուն օրերը համարուած կը նկատուի Միւսից Սոզլիք ծերունազարդ կայսեր օրերուն հետ:

ԿԱՐՄԻՐ ԺԱՄՈՒՑ

Ժէօն-Թիւրք կառավարութեան ըրմանած մէկ նոր որոշումով Թուրքիոյ մէջ վաճառութեամբ արգելուեցաւ այս գեղեցիկ երկասիրութեան որ որդացեալ Արիտարի դուրս գործոցն է և կարծէ որ ամէն հայու տուն անկէ հատ մը ունենայ:

Արատաստմանի մէջ կարմիր ժամոց միակ կեդրոնատեղին է Իրաւունքի խումբագրատունը: Կը գտնուի նաեւ հետեւեալ տեղերը:

- ԳԱՀԻԲԷՏՏ. Արայ Գալէմեան ոսկերիչ ի Սան-Սալիլ
- ԱՆԷԲԱՆԻՐԻՍ. Յարութիւն Աբրահամեան. Մէլտան փողոց
- ՊԱԻԳԷՏՏ. Ղ. Կանկեան Ազգ. վարժարան
- ԳՕՆԱԲԱՆՅԱՍ. Սիսակ Մէլեքեան ՍՕՅԻՍ. Օր. Ձ. Թաշեան Ազգ. վարժարան
- ՌՈՒՍՉՈՒԲ. Համբարձ. Գրիգորեան Գինն է Ա ֆր.

Ամերիկայի և Կովկասի մէջ վաճառու չէ որոշուած տակաւին: Վաճառելու համար շատ ուղղութիւն մասնաւոր զեղչ. իսկ վաճառութեամբ կանխիկ:

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Վանեայի Հայ Հասարակութեան

Ձատկի երրորդ օրը Երեզնցի գումարուած հրապարակային ժողովին մէջ Պ. Անդրանիկ Սասնոյ ժողովուրդին չքաւորութեան վիճակը պարզելով, կոչ ըրաւ Սասնոցիներու կրթական գործին տեւական նպաստ հասցնելու համար ընկերութիւն մը կազմել:

Ինչպէս յայտնի է, հոն ներկայ եղողները առանց բացառութեան ամենքը սկզբունքով համաձայն էին Պ. Անդրանիկի առաջարկին. միայն ընկերութեան կազմի մասին կարծիք ներու-տարբերութիւն տեսնուեցաւ: Ուրեք օգտակար կը համարէին կազմուելիք ընկերութիւնը մասնաճիւղը ընել Միացեալի և կամ Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութեան, իսկ ուրիշներ կը պնդէին բոլորովին անջատ կազմուել զայն Կարծեաց փոխանակութենէ հոն որոշ եղրակացութեան մը գալ անկարելի ըլլալով, ընդհանուր համաձայնութեամբ մասնախումբ մը ընտրուեցաւ. պաշտօն տալով անոր խորհրդակցի և որոշել ընկերութեան կազմը, անջատ թէ՛ Միացեալի կամ Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան մասնաճիւղ:

Այսպէս ընտրուած մասնախումբը ամսոյս

23 ին հաւաքուելով Ազգ. վարժարանի մէջ նիստ գումարեց հասարակութեան իր վրայ դրած պարտականութիւնը կատարելու համար:

Ժողովին մէջ երկու առաջարկ ներկայացուեցաւ. մին Սասնոցիներու տնտեսական ու կրթական զարգացման ստորաբաժնի համար կառավարկէր մասնաճիւղ մը կազմել Միացեալի և կամ Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութեան, իսկ միւսը այդ նպատակով անջատ ընկերութեան մը ծնունդ տալ: Ու այս առաջարկներու շուրջ ամբողջ երկու ժամ վիճելէ վերջ փափաքելով եղրակացութեան մը յանգիլ, երբ ուղեցինք զարաւոր առաջարկութեան մը նախ մը ներկայացնել թէ ինչ պատճառներով անհրաժեշտօրէն օգտակար կը համարենք մեր նպատակին համար կազմութիւնը Միացեալի և կամ Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութեան մասնաճիւղի մը, խնդրելով որ հակառակ կողմն ալ իր պատճառաբանեալ հակառաջարկը ներկայացնէ, ժողովականներէն պարոյ մը, չը հասկցանք ինչ տրաբանութեամբ մեր այս առաջարկին Պ. Ատենապետին անձին համար նախատեւական ու վերաւորիչ հանգամանք մը տալով, առաջարկեց, մերժելով ունէ բանաձեւ, ձեռնարկել անջատ

ընկ. մը կազմել, յայտարարելով թէ հոս հաւաքուած չենք ընկերութեան կազմի մասին խորհրդակցելու և վիճելու և թէ ժողովը ինչ որոշում ալ տայ, ընկերութիւնը անջատ պիտի կազմուի անպայման:

Այսպիսի յայտարարութենէ մը վերջ՝ որի իսկիւնը համար, համակարծիք գտնուեցաւ նաեւ ժողովի մեծամասնութիւնը, միւս քայլէս բոլորովին անտեղի համարելով ունէ դիտողութիւն, հրաժարեցանք մասնակցութենէ, Ահա մեր շնուած առաջարկ-բանաձեւը զորուցեցինք ներկայացնել ժողովին պահանջելով նաեւ գրաւու հակառաջարկ:

Ձատկի երրորդ օրը Պ. Անդրանիկի նախաձեռնութեամբ գումարուած հրապարակային ժողովէն ընտրուած մասնախումբս որ պաշտօնունի խորհրդակցելու և որոշելու Սասնոյ կրթական գործին օժանդակելու համար հաստատուելիք ընկերութեան կազմի մասին, այսինքն ընկերութիւնը պէտք է ըլլայ անջատ թէ՛ Միացեալի և կամ Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութեան մասնաճիւղը, Ապրիլ 23 ին Ազգ. վարժարանի մէջ նիստ գումարելով կարծեաց փոխանակութենէ վերջ, նկատելով որ, ընդհանուր Հայութեան կրթական ու տնտեսական զարգացումն ստորաբաժնի նպատակով տա-

րինքերէ ի վեր կազմուած են արդէն Միացեալ Ընկերութիւնը և Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութիւնը որք իրենց ազգայէն գործունէութեամբ ժողովուրդի համակրանքը ու անսահման վստահութիւնը գրառած են, Սասունցիներու օգնելու համար փոխանակ անշատ կաշակերպութեան մը ծնունդ տալու և նպաստի գործը անորոշ ուղղութեան մէջ ձգգելու որ յետոյ զսկսողան թիւրիմացութեան, նմանակացողութեան և տիրապետական ձգտումներու կարող է ծառայել և ուժերու ջլատում յառաջ գալ, կորոշէ բոլորովին Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութեան շուրջ և կազմել անոր մասնաճիւղը, որ ի միջոցաւ իր նպաստը հասցնէ Սասունի ժողովուրդին»

Մեր վրայ ծանրացած պարտականութենէն հարկադրուած ըստիպութեանք սոյն բացատրութիւնը տալ հասարակութեան:

ՄԱՍՆԱԿՈՒՄԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԷՆ
Կ. Ռ. ԲԱՇԱՅԵԱՆ
Ա. ՄԷԼԻՏՈՆԵԱՆ
Վառնա 24 Ապրիլ 1910

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐԻԹԻԱ

Մէճիսի Մէպուսանտա թէքրար ժուրնալը՝ եանի Սուլթան Համիտէ վէրիմիշ օլան էսբիտն մէքթուպարը վէ րաբորթարը նէշր իթմէք իշիւն ուղուն միշէքէրէւէր վէ միւստէլէր վուգուպուսու, Թանիսին մուհարըրի Հիւսէյին ճահիտ իքի Արապ մէպուսարըն մուրնալը օլտըզարընը իտտաա իթսի Արապար վէ վարդգէս էքի Սըտըզտա պուլընան ժուրնալարըն նէշր օլունմասընը թալէպ էյլէտիլէր ֆագաթ Ահմէտ Րիզա պէյ վէ Սատրագաթ Հագգը բաշա ժուրնալարըն նէշրինտէն սագընուպ տէտիլէր քի՝ 260 սանտըգ տուուը ժուրնալարըն նէշր իթմէք միւսքինսիլ տիր, վարդգէս էքի ճէվապէն՝ պիլ էսբիտնար վէ գամմազար իլէ եան եանա օթուրմագ իսթմէյիլ, պարի մէպուսարտան վէ նազըրարտան հէքքիին ժուրնալը վար իսէ մէյտանա չըգմալը բտը տէտիլ ֆագաթ Ահմէտ Րիզա պէյ պու իտտաաան սագընարագ՝ մէճիսի գաբաթը:

Մէճիսի Այանտա (Միւրակուտ) տախիլ իլիս Սայիտ բաշա ժուրնալարըն նէշր օլունմասընը չէտիտէն իտտաա էյլէյէրէք, Այանտան քիմիլէր ժուրնալը բմրջ իսէ պիլինմէսինի վէ մէճիսին նաւուը վիգայէ օլունմասընը թալէպ էյլէտիլ վէ իթթիֆագրտա իլէ պու իտտաա գարարաալընտը եալընը Եօրկիտտիս էքպու գաբաթա գարըն կէտիլ (պէլ

քի քէնտիսինտէ ժուրնալը օլմալը ըտը):

Հիւսիսէթին, պա խուսուս ժէօն-Թուրք բարթիսինին ժուրնալարըն նէշր իթմէքտէն պուգատար սագընմալարըն իլէ աչըգտան անալըլիօր քի՝ Մէճիսի մէպուսանըն էքէրիլէթի թէշքիլ իտէն վէ պու կիւնքի ժէօն Թիւրք մասքէսինի իւզլէրինէ թագմըլ օլան մէպուսարտան վէ պէօյիլ մէմուրարտան չոգլարը Համիտէ ժուրնալ վէրմիշ օլան էսկի խաֆիլէր տիրէր, եանի Մուրատ պէյ վէ Տէրվիշ Վահտէթի գըլըզը հէրիֆլէր տիրէր:

—Արնափուլըն տաղըզարըն տա Արնափուլար վէ ասքէրիլ պէյինտէ միւստէմէլէր տէվամ իտէյօր, Թիւրք մէնպարընտան ալընան հափաթիսթ Արնափուլարըն մազըլուպիլէթինի վէ եաթէրքի սիւհա մէճպուր օլտըզարընը պիլտիլիօր, Սիւլպտէն Մայիս 10-տա վէրիլէն թէլէրկաֆ թիւրքիլէր Պոտաքօլա, Ջէրնալօլա վէ Պոլարճա պոզալարընը ալտըզարընը վէ ասըլարըն մուհասէրէտէ գալտըզարընը պիլտիրտի ֆագաթ էրթէսի կիւնիւ ալընան տիկէր թէլէկրաֆար մէշքիլ պոզալարտա գափկա տէվամ իթտիկինի վէ Սիւլպտէն եէնիտէն 3 թագուր իմտատ եօլանըլընը պէլտիրտիլէր, Հէր հալտէ մէշքիլ պոզալարտա վէ ճիվարտա իքի Բարաֆտան չոգթէլէթիսթ օլտըզը անալըլիօր, Գոսօլա վալիսի էվրօրա գօնսուլտարըն վէ մուսպիլիլէրինէ ճէնիլ մահէլլէրինէ կիթմէկէ միւստէն իթմէմիշ զիրա բէք չոգթէյլէր եագուպ, սէլ կիպի գանլարագըլըրար, Արնափուլարըն կիւզէլէն էգմէտէն՝ խարապիլէթէի էհալի թէլէթիսթ վէ էվրօրալըլարա կէօթէրմէք Թիւրքլէրին իշինէ եարամիօր, Ֆըրանսա կազէթալարը կաթուրիկ Արնափուլտ քոյլէրինին խարապ իտիլմէսինէ գարըն բրթէսթ իտէյօրլար:

—Սէլանիկտէն Սօֆիայա վէրիլէն թէլէկրաֆար կէօրէ, Ջէրնօլօ տաղարընտա ասքէրիլէ Արնափուլար արանընտա մուհարէպէ տէվամ իթմէքտէ իմիշ էգէր քէօյիլ ճէվարընտա վուգուպուլան գափկատա սիւնիկսիւնիլէն ճէնիլէշմիլէր վէ չոգթան տէօքիլմիլ տիր:

—Պու կիւնիլէրտէ Արնափուլտ ըսեան իլիսիլէրի Ռիշթիլիայա եագըն Գոսօլա օլմասընա թօբլանուպ, հիւսիսէթէ գարըն նէ՝ եօլտա հարէքէթ իտէճէլէրինի Պոզլարա աժանը պիլտիրիօր:

—Ինկիլթէրա գըրալը Էտուարտըն վէֆաթը տիւնեանըն հէր պիլ թարաֆընտա եաա էլաթմէնէ մահէլ վէրմիշ օլտըզը կիպի Թիւրքիտա տախիլ Այան վէ Մէպուսան մէճիսիլէրի վէ հիւսիսէթ պիլ կիւն թաթիլի մէշքիլիլէթ

Իտուպ, Բէսմի տաիրէլէր իւզէրինէ Եասա տէլիլ օլմագ իւզրէ պարագլարը եարըլ չէքտիլէր, Սուլթան թարաֆընտան վէլիսա իտուսիլ իւզլէտտին էքի ճէնապէ ալարընտ հազըր պուլունմագ իւզրէ Լօնտրայտ կիտէճէք տիր:

ՏԱԽԻԼԹԷ

Խայը վագըթտան պէրու խասթալըլը սէպէպի իլէ Սօֆիատա պուլընան Սթանպուլ Պուլկար էքսարքը Ս. Եօսէֆին Սթանպուլ կիթմէք իշիւն Սօֆիատան եօլա չըգմըլ օլմալարը մահալլի կազէթալար եագլարար:

—Էվլէլէրի կիւն վիւքէլա Բէյիսի Մ. Մալիմօլըն գօնաղընտա միլիթէրլէր մէճիս իթտիլէր, Ջարըն սէրքեթաթիպի տախի հաղըրպու լունտը վէ իքի տէֆա սէրայա կիտուպ թալիմաթ ալտը Պու մէճիսին միւզէքէրէսի վայէթ կիլիլ թուլմուլմուշ տըր:

Էրթէսի կիւնիւ Մ. Մալիմօլ վէ խարիճիէ նաղըրը ժէնէրալ Բարբիթօլ սէրայա կիտուպ, 3 սաաթ գատար Ջարըն հուզուրըն տա գալտըզարընը վէ Արնափուլտ լըզ ըսեանընտան վէ կիրիտ առաւ մէսէլէսինտէն տօլայը իլաթիշալը հալտէ պուլընան Թիւրքիս հագգընտա Ջար իլէ արիլ վէ ամիլ միւզէքէրէտէ պուլընտըզարընը վէ մէճիսի վիւքէլանըն պու խուսուսաթտա վէրտիկի գարարարընը Ջարա արդու իյալ հայէտիլէրինի Տէն կազէթասը եագլար:

—Բուսուգտան գաղըրըլան Սաֆլէթ նամ թիւրք գըզըն Սիշթուլտա Բուսուգլը Բէթր Եօֆ չէվ իլէ բօր Սթէֆան վասիթաուր իլէ պսակ օլտըզը վէ պիլ հաֆթա սօնրա Պուրգէլէ կիթտիլէրի Տընիլմիք եագլար: Սաֆլէթ չիմտի Բուսգա թէսմէյէ օլունիօր:

Կ Ի Ր Ի Տ

Կիրիտ մէպուսարը Եունան գըրալը նամընա եէմին իթմիշ օլտըզարընտան տօլայը թիւրք հիւսիսէթի հիտտէթ տուլմուշ օլարագ, քէնտի էլիլէրինէ թալիմաթ վէքտիլ պէօյիլ տէվլէթլէրէ չէտիտէն բրթէսթ իթմէք իշիւն մէպուսարըն պու եէմիլինտէն նաշի:

—Սիվաս վիլայէթինտէն 20 թագուր ասքէր սիւհա ալթընա ալարագ, Կիրիտ մէսէլէսինտէն տօլայը Եունանիտանա գարը պիլ նիւմայիշ իթմէք իշիւն Պապըն Ալին գարար վէրմիշ օլտըզը Սէլանիկտէն պիլտիրիօր:

Թիւրք տօնանմասը Պահրը Սէֆիտէ (Միշերկրական ծով) կիթմէք իշիւն թալիմաթ ալթըն տըր:

—Սթանպուլտա պէօյիլ տէվլէթլէրին էլիլէրի կիրիտ մէսէլէսինտէն տօլայը Թիւրքիսըն մուսարէպէ թիտպիլլէրինտէ պուլունմասընը հէյէճանիլէ կէօրիպանը թէսքին իթմէք իշիւն իշթիլալ իտիլօրլար, Պապը Ալի աշիքեարէն ճէվապ վէրիլէրի Եունանիտան իլէ մուհարէպէ իտէճէք տիր, զիրա օսմանը միլլէթինին արդուըն պու տըր վէ պէօյիլ գարար վէրիլմիշ տիր:

ԹԻԻՃՃԱՐԻԹԷ

ՋԱՆԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԵՑ	Վալօն 100 քիլօ.	17.50-17.80
Արապա	15-80 լիպ.	13.60
ԱՐԻԱ	Վալօն 100 քիլօ	10./10.50
Արապա	45-52 լիպ.	7.60
ԵՈՒԼԱՅ	100 քիլօ	11./11.30
ՋԱՎՏԱՐ	100	12.50
Արապա		10.55
ՖԱՅՈՒԼԱ	100 քիլօ	22.
ՏԱՐԸ	100 քիլօ	16/17
ԳՈՒՂՁ արապա	55-60 լիպ.	6.00
ՄԻՍԻՐ	100 քիլօ	11./12.
արապա	75 քիլօ	8.60

ՊԱԿԱԼԻԹԷ

Վառնա բիւցալընտա պագաթիլէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլպթը, ալթու ֆրանք իլէ:

ԳԱՀՎԷ	2. 15/2.	30
Շէֆէր նէմէք	քէլլէ	1.
Շէֆէր քէսմէլ	սանտըգ	—51.
ԲԻՐԻՆՃ ճէնօլա չուվալը		47
» Ինկիլթ	»	31.
» Բիգօն	»	53.
» Ֆիլպէ	»	47.50
ԿԱՀ Պաթուլ Սանտըզը		10.
» Թրայան	»	9.70
Ջէթիլն եագը քիլօ	1.60—1.70	
ԳՈՒՐՈՒ Իւզլիլ		60.70
Եունա թիւ		4.80

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Ներկայիս կը փութամ իմ խորին շնորհակալութիւններս յայտնել ամէն անոնց, ժամաւորապէս ընկերներուս ու բարեկամներուս, որոնք զօրաւոր մօրս յուղարկաւորութեան տխուր հանգիսին ներկայ գտնուելով տառապանքի ու նեղ վայրկեաններուս մէջ միթարեցին զիս:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԲՐՈՒՏԵԱՆ
1910 Ապրիլ 30 Վառնա

Издатель: X Курбетянъ

Տպարան «Իրաւունք»ի Վառնա

ՏՊԱՐԱՆ «ԻՐԱՒՈՒՆԷՔ»

ԿԷ ՏՊԱՐԱՌԻՐ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՉԱՓԱՌՐ ԳՐՆԵՐՈՎ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հարսանեկան հրաւիրագիր, Այցատմա, Նամակագրուի, Պահարան Պարսամուրհակ, Հաւուրուրքեր և ուրիշ գործեր

Հայերէն, Պոլիկարներէն և Պարսկերէն

Մեկ զիմօղնու ճաշակին գոհացում տալու համար Տպարանս իր տրամագրութեան տակ ունի ամէնավերջին սխառմի գործիքներ և տառեր

ՅԱՆՁՆԱՐԱՌԻԹԻԻՆԷ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒՆ ԿԱՆԱԿԱՎԱՐՈՎ ՄԸ